

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2048

Vragen van het lid **Van der Molen** (CDA) aan de Minister van Infrastructuur en Waterstaat over het bericht «Rijk en provincie in gesprek over *project Kornwerderzand*» (ingezonden 21 februari 2022).

Antwoord van Minister **Harbers** (Infrastructuur en Waterstaat) (ontvangen 14 maart 2022).

Vraag 1

Hebt u kennisgenomen van het bericht «Rijk en provincie in gesprek over project Kornwerderzand»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Welke ontwikkelingen hebben zich sinds de ondertekening van de bestuurs-overeenkomst tussen Rijk en provincie in de zomer van 2020 voorgedaan, die invloed hebben op de planning en kosten van de verruiming van de sluis, het vervangen van de bruggen bij Kornwerderzand en het verdiepen van vaargeulen in het IJsselmeer?

Antwoord 2

Provincie Fryslân meldt in een recente voortgangsrapportage over project Verruiming Sluis Kornwerderzand, die aan provinciale staten is gestuurd, dat zich verschillende tegenvallers voordoen. Genoemd worden de vertraging bij het rijksproject versterking Afsluitdijk, werkwijze vaargeulen IJsselmeer, verziltingsproblematiek IJsselmeer, de marktbijdrage en prijsontwikkeling en inflatie. Op grond van de bestuursovereenkomst ligt de verantwoordelijkheid voor deze risico's bij de provincie. Vanuit mijn begroting is, mede op wens van uw Kamer, een aanzienlijke maar vaste financiële bijdrage toegezegd onder de voorwaarde dat de risico's van het project door de provincie worden gedragen.

¹ Website GrootSneek, 15 februari 2022 (<https://www.grootsneek.nl/grootsneek/rijk-en-provincie-in-gesprek-over-project-kornwerderzand>)

Vraag 3

Klopt het dat de vertraging van het Rijksproject «Versterking Afsluitdijk» de provinciale projecten op Kornwerderzand raakt? Op welke wijze kan de planning worden ingelopen?

Antwoord 3

Enkele deelprojecten van Project Afsluitdijk lopen, zoals mijn voorganger uw Kamer heeft bericht², door tot naar verwachting 2025. Een aantal deelprojecten, waaronder de versterking van het dijklichaam, wordt naar verwachting volgens planning eind 2022 afgerond.

Werkzaamheden vanuit Rijkswaterstaat vormen naar huidig inzicht geen belemmering voor de provincie om de bruggen uiterlijk in 2025 te vervangen, zoals in de bestuursovereenkomst is afgesproken. Rijkswaterstaat en provincie zijn hierover in goed overleg. Ook voor mij is tijdige vervanging van de bijna 90 jaar oude bruggen van groot belang omdat daarmee een einde moet komen aan het optreden van storingen en ongeplande reparaties en daarmee vertraging voor het wegverkeer en scheepvaartverkeer.

Het deel van de Vismigratierivier dat Rijkswaterstaat laat bouwen in opdracht van de provincie (het doorlaatmiddel door de dijk) zal eind 2022 grotendeels gereed zijn. Aansluitende werkzaamheden, zoals het verwijderen van de tijdelijke waterkering en het aanbrengen van bodembescherming aan de Waddenzeezijde, zijn vertraagd en uiterlijk eind 2023 gereed. De provincie kan aan de IJsselmeerszijde conform afspraken na 2022 onbelemmerd de Vismigratierivier realiseren. Over het deel van de Vismigratierivier dat de provincie realiseert aan de Waddenzeezijde zijn Rijkswaterstaat en de provincie in gesprek om de gevolgen van de vertraging op te vangen en daarbij zo mogelijk kansen voor werk met werk te benutten.

Vraag 4

Klopt het dat zich bij Rijkswaterstaat gegadigden hebben gemeld voor zandwinning bij projecten, zoals de Vismigratierivier en Versterking Friese IJsselmeerkust? Welke gevolgen heeft dit voor de kosten en baten voor de provincie bij het verdiepen van de vaargeulen?

Antwoord 4

Het klopt dat zich bij Rijkswaterstaat gegadigden hebben gemeld voor zandwinning in Rijkswateren. Verlening van ontgrondingsvergunningen in Rijkswateren verloopt volgens het principe «wie het eerst komt, het eerst maalt». De provincie Fryslân en de zandwinbedrijven hebben vergunningen aangevraagd voor het winnen van zand in respectievelijk het traject Kornwerderzand-Workum (provincie), in de vaargeultraject Urk-Den Oever en vaargeultraject Urk-Makkum-aansluiting wingebied Provincie (zandwinbedrijven). De provincie heeft aangegeven hun deel in te zetten voor de aanleg van de vismigratierivier en o.a. projecten gerelateerd aan de versterking en aanleg natuurprojecten langs de Friese Kust. In de ontgrondingsvergunningen van de zandwinbedrijven is het belang van de provincie ten aanzien van tijdige realisatie van de nautische vaargeulprofiel vanwege het Project Verruiming Kornwerderzand, meegenomen in de looptijd van de vergunning. De provincie kan in die zin voordeel halen uit het feit dat de vaargeulen, als benoemd in verleende ontgrondingsvergunningen, door zandwinning op diepte worden gebracht. De gevolgen voor de kosten en baten zijn uiteindelijk echter een verantwoordelijkheid voor de provincie.

Vraag 5

Klopt het dat de verzilting van het IJsselmeer ernstiger is dan in eerste instantie werd gedacht? Welke beheersmaatregelen zijn nodig om verzilting tegen te gaan en welke consequenties hebben die voor de uitvoering van de verschillende projecten?

Antwoord 5

Na het droge jaar 2018 zijn wij alerter geworden op het verziltingsvraagstuk in het IJsselmeer en ingrepen in het gebied die kunnen leiden tot een verhoogde kans op de toename van verzilting worden goed in de gaten

² Kamerstuk 35 570 A, nr. 59

gehouden. Ook geven recente gepubliceerde toekomstscenario's in het kader van Deltaprogramma Zoet Water aan dat de kans dat dergelijke droge jaren in de toekomst vaker kunnen voorkomen groter is geworden³. Sinds 2018 worden de meetpunten in het gebied daarom steeds verder uitgebreid, waardoor meer inzicht wordt verkregen in het gedrag van de verspreiding van het zoute water.

Het vergroten van de schutsluis bij Kornwerderzand omvat ook het verdiepen van de vaargeul naar Kornwerderzand. Het zand dat hierbij gewonnen wordt, wil de provincie Fryslân o.a. inzetten voor het project Versterken Friese Kust en de Vismigratierivier. Vanaf Kornwerderzand is de eerste km (van de totaal 4,5 km) vaargeul inmiddels verdiept. Uit diverse metingen is gebleken dat het zoute water dat normaliter weer terugvloeit naar de Waddenzee d.m.v. spuien of schutten zich nu ophoopt in de reeds verdiepte kuil. Er is nu een kans dat als de verdiepte vaargeul tussen Kornwerderzand en Urk verder wordt gerealiseerd, een zogenoemde zouttong over de bodem van de verdiepte vaargeul verder in het IJsselmeergebied komt met mogelijk hogere chloride-waarden bij het drinkwaterinnamepunt van het bedrijf PWN als gevolg. In 2022 onderzoekt Deltares hoe groot en reëel de kans op verspreiding van zout water door de verdiepte vaargeul is en welke maatregelen er eventueel getroffen kunnen worden om dit tegen te gaan. De verwachting is dat deze studie in de tweede helft van 2022 is afgerond. Op dit moment is het dus nog niet mogelijk om te zeggen wat de benodigde beheersmaatregelen zijn, noch welke consequenties die hebben voor de uitvoering.

Vraag 6

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de marktbijdrage voor de verruimde sluis? Hoe beoordeelt u het initiatief van scheepsbouwers, verladers en transporteurs?⁴

Antwoord 6

De provincie Fryslân is in gesprek met de betrokken marktpartijen over het vormgeven van de marktbijdrage. Ik begrijp dat de marktpartijen nu onderling afspraken gaan maken over de toegezegde eigen bijdrage. Dat is goed nieuws. Ik heb begrepen dat de provincie en de marktpartijen mij op korte termijn willen bijpraten over de nadere details.

Vraag 7

Welke stappen zet u om ervoor te zorgen dat de verruiming van de sluis, het vervangen van de bruggen bij Kornwerderzand en het verdiepen van vaargeulen in het IJsselmeer, zoals vastgelegd in de bestuursovereenkomst tussen Rijk en provincie, zoveel mogelijk volgens planning worden uitgevoerd?

Antwoord 7

Primair is de Provincie verantwoordelijk voor de projecten bij Kornwerderzand en voor het behalen van de afgesproken planning. Rijkswaterstaat werkt natuurlijk, binnen de afspraken van de bestuursovereenkomst, intensief samen met de provincie om de planning mogelijk te maken.

³ Stresstest voor het Deltaprogramma Zoetwater fase II – *Het effect van nieuwe inzichten en onzekerheden op knelpunten in de zoetwatervoorziening*, Deltares rapport 1206829-002 (2021)

⁴ Website Leeuwarder Courant, 10 februari 2022 (<https://lc.nl/friesland/Scheepsbouwers-zijn-om-oplossing-in-impasse-rond-brede-sluis-27467594.html>)